

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 17 listopada 2016 r.

Poz. 1860

USTAWA

z dnia 4 listopada 2016 r.

o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”¹⁾

Art. 1. Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin do wsparcia w zakresie dostępu do:

- 1) świadczeń opieki zdrowotnej;
- 2) instrumentów polityki na rzecz rodziny.

Art. 2. 1. Ustawę stosuje się do świadczeniobiorców oraz osób uprawnionych do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793 i 1807).

2. Wsparcie, o którym mowa w art. 1, jest realizowane przez świadczeniodawców, o których mowa w art. 5 pkt 41 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne realizujące wspieranie rodziny, o którym mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 i 1583), lub inne jednostki sektora finansów publicznych lub wykonujące zadania zlecone im przez jednostki sektora finansów publicznych, w tym na zasadach, w sposób i w trybie przewidzianym w przepisach odrębnych.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o rodzinie, oznacza to odpowiednio: małżonków, rodziców dziecka w fazie prenatalnej, rodziców dziecka, opiekuna faktycznego dziecka, przez którego rozumie się osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka, a także pozostające na ich utrzymaniu dzieci.

Art. 4. 1. Wsparcie, o którym mowa w art. 1, jest realizowane przez:

- 1) zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży,
- 2) zapewnienie kobietom w ciąży dostępu do diagnostyki prenatalnej,
- 3) zapewnienie odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiety w okresie ciąży, porodu i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych

– na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

2. Wsparcie, o którym mowa w art. 1, obejmuje także zapewnienie:

- 1) dostępu do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę;
- 2) jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocii zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

- 3) odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- 4) dostępu do usług koordynacyjno-opiekuńczo-rehabilitacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- 5) możliwości przeprowadzenia porodu w szpitalu III poziomu referencyjnego;
- 6) innych świadczeń, w tym w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

3. Ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, o których mowa w ust. 2 pkt 2–4, stwierdza w zaświadczeniu lekarz ubezpieczenia zdrowotnego, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, posiadający specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii.

4. Wsparcie, o którym mowa w ust. 2 pkt 3–6, jest realizowane również na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

Art. 5. 1. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rodziny oraz ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego opracuje informator o uprawnieniach przysługujących na podstawie ustawy. Informator jest zamieszczany na stronach podmiotowych urzędów obsługujących tych ministrów.

2. Podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych jest obowiązany do udzielania w miejscu udzielania świadczeń informacji w zakresie objętym informatorem, o którym mowa w ust. 1.

Art. 6. Uprawnienia, o których mowa w art. 1 pkt 1, na rzecz kobiety w ciąży oraz dziecka obejmują w szczególności:

- 1) diagnostykę prenatalną;
- 2) świadczenia opieki zdrowotnej z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i leczenia szpitalnego, w tym zabiegi wewnątrzmaciczne;
- 3) wsparcie psychologiczne;
- 4) rehabilitację leczniczą;
- 5) zaopatrzenie w wyroby medyczne;
- 6) opiekę paliatywną i hospicyjną;
- 7) poradnictwo laktacyjne, ze szczególnym uwzględnieniem matek dzieci urodzonych przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub urodzonych z masą urodzeniową poniżej 2500 g.

Art. 7. 1. Do zawierania umów ze świadczeniodawcami realizującymi świadczenia opieki zdrowotnej w więcej niż jednym zakresie świadczeń lub w różnych rodzajach działalności leczniczej, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1638), skierowane do kobiet w ciąży powikłanej oraz dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych dotyczących konkursu ofert i rokowań.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, dyrektor oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia zawiera umowę ze świadczeniodawcą spełniającym warunki do zawarcia umowy na realizację świadczeń, o których mowa w ust. 1, określone przez Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia. Przepisy art. 146 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych stosuje się odpowiednio.

Art. 8. 1. Rodzina jest uprawniona w sytuacjach, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 2–4, do poradnictwa w zakresie:

- 1) przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- 2) wsparcia psychologicznego;
- 3) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- 4) dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

2. Poradnictwo w zakresie, o którym mowa w ust. 1, dla kobiet posiadających dokument potwierdzający ciążę, ich rodzin lub rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3, koordynowane jest przez asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

3. Koordynacja, o której mowa w ust. 2, polega na:

- 1) opracowywaniu wspólnie z osobami, o których mowa w ust. 2, katalogu możliwego do uzyskania wsparcia;
- 2) występowaniu przez asystenta rodziny w imieniu osób, o których mowa w ust. 2, na ich żądanie, do podmiotów, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyłączeniem świadczeniodawców, w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia, na podstawie pisemnego upoważnienia.

4. Podmioty odpowiedzialne za realizację wsparcia, o którym mowa w art. 1, obowiązane są do współpracy z asystentem rodziny w zakresie przekazywania informacji na jego wniosek o możliwym do zrealizowania przez te podmioty wsparciu.

5. Podmioty, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyłączeniem świadczeniodawców, przekazują asystentowi rodziny informacje w zakresie udzielonego wsparcia w przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 4.

6. Koordynacja wsparcia podejmowana jest przez asystenta rodziny na wniosek osób, o których mowa w ust. 2, złożony do właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy kierownika ośrodka pomocy społecznej. Przepisów art. 11 ust. 1–3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie stosuje się.

7. Składając wniosek, o którym mowa w ust. 6, wnioskodawca wyraża zgodę na przetwarzanie przez asystenta rodziny jego danych osobowych niezbędnych do wykonywania zadań wynikających z ustawy oraz zgodę na przekazanie asystentowi rodziny przez podmioty, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyłączeniem świadczeniodawców, informacji o udzielonym wsparciu.

Art. 9. 1. Koordynacja, o której mowa w art. 8 ust. 2, finansowana jest ze środków Funduszu Pracy.

2. W ustawie budżetowej corocznie przeznaczana się na realizację koordynacji, o której mowa w art. 8 ust. 2, środki finansowe w kwocie nie większej niż 70 mln zł.

3. Środki na realizację koordynacji, o której mowa w art. 8 ust. 2, minister właściwy do spraw rodziny przekazuje wojewodom na ich wniosek.

4. Wojewoda przekazuje środki, o których mowa w ust. 3, wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast na podstawie zawartej umowy.

Art. 10. 1. Z tytułu urodzenia się żywego dziecka, posiadającego zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3, przyznaje się, na to dziecko, jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł.

2. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód.

3. Prawo do jednorazowego świadczenia ustala się na wniosek osób, o których mowa w ust. 2.

4. Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Wniosek złożony po terminie pozostawia się bez rozpoznania.

5. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

6. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Przepisy wydane na podstawie art. 9 ust. 8 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 i 1579) stosuje się odpowiednio.

7. Przepisu ust. 5 nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko.

8. Systemy teleinformatyczne stosowane w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie jednorazowego świadczenia stanowią integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

9. Do finansowania jednorazowego świadczenia mają zastosowanie przepisy o finansach publicznych.

10. Jednorazowe świadczenie i koszty jego obsługi są finansowane w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

11. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 10, w przypadku organu właściwego w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, wynoszą 3% otrzymanej dotacji na jednorazowe świadczenie.

12. Zwroty nienależnie pobranego jednorazowego świadczenia w trakcie danego roku budżetowego nie mają wpływu na wysokość kosztów obsługi, o których mowa w ust. 11.

13. Przepisy art. 3 pkt 7, 11 i 15a, art. 7 pkt 2 i 6, art. 20–22, art. 23 ust. 2–3f, ust. 4 pkt 3, ust. 6a–13, art. 23a, art. 23b, art. 24a, art. 25 ust. 3, art. 27 ust. 1 i 2 i art. 29–32 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych stosuje się odpowiednio.

14. Minister właściwy do spraw rodziny określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku, o którym mowa w ust. 3, kierując się koniecznością zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania w sprawach o przyznanie jednorazowego świadczenia oraz dokumentacji niezbędnej do sprawnej realizacji zadania, również drogą elektroniczną.

Art. 11. Kwoty jednorazowego świadczenia nie wlicza się do dochodu, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 i 1583).

Art. 12. 1. Rada Ministrów w terminie do dnia 31 grudnia 2016 r. przyjmie program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, opracowany na podstawie odrębnych przepisów.

2. Program dotyczy w szczególności:

- 1) wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka;
- 2) opieki, w tym paliatywnej lub rehabilitacji dzieci posiadających zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3;
- 3) wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w przypadku ciąży powikłanej;
- 4) pomocy w zabezpieczeniu szczególnych potrzeb, w tym mieszkaniowych, rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3.

3. Program może być również skierowany do rodzin z dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o lekkim lub umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz do dzieci i młodzieży posiadających odpowiednio opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w przepisach ustawy o systemie oświaty, i ich rodzin.

Art. 13. 1. Monitoring realizacji ustawy sprawuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kobiety w ciąży oraz dziecka uprawnionego do wsparcia.

2. Wojewoda obowiązany jest do przedstawienia Radzie Ministrów corocznie do dnia 30 kwietnia informacji z realizacji ustawy za rok poprzedni.

3. Rada gminy, rada powiatu oraz sejmik województwa, biorąc pod uwagę lokalne potrzeby w zakresie wspierania kobiet w ciąży, rodzin oraz dzieci, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 2–4, mogą w drodze uchwały ustanowić dla osób zamieszkałych na terenie jej działania uprawnienia na rzecz kobiet, rodzin i dzieci, inne niż określone w niniejszej ustawie.

Art. 14. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822 i 1823) w art. 833 § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe, dla sierot zupełnych, zasiłki dla opiekunów, świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia integracyjne, świadczenie wychowawcze oraz jednorazowe świadczenie, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860).”

Art. 15. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2016 r. poz. 599, 868, 1228, 1244 i 1579) w art. 10 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe, dla sierot zupełnych, zasiłki dla opiekunów, świadczenia z pomocy społecznej, świadczenie wychowawcze oraz jednorazowe świadczenie, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860).”

Art. 16. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.²⁾) w art. 21 w ust. 1 po pkt 8a dodaje się pkt 8b w brzmieniu:

„8b) jednorazowe świadczenie otrzymane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860);”

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 362, 596, 769, 1278, 1342, 1448, 1529 i 1540, z 2013 r. poz. 888, 1027, 1036, 1287, 1304, 1387 i 1717, z 2014 r. poz. 223, 312, 567, 598, 773, 915, 1052, 1215, 1328, 1563, 1644, 1662 i 1863, z 2015 r. poz. 73, 211, 251, 478, 693, 699, 860, 933, 978, 1197, 1217, 1259, 1296, 1321, 1322, 1333, 1569, 1595, 1607, 1688, 1767, 1784, 1844, 1893, 1925, 1932, 1992 i 2299 oraz z 2016 r. poz. 188, 195, 615, 780, 823, 929, 1010, 1206 i 1550.

Art. 17. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645, 691, 868, 1265 i 1579) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 108 w ust. 1 w pkt 58 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 59 w brzmieniu:
„59) kosztów związanych z realizacją zadań, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 13a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575, 1583 i 1860).”;
- 2) po art. 109g dodaje się art. 109h w brzmieniu:
„Art. 109h. Minister właściwy do spraw rodziny corocznie przekazuje na rachunek wojewodów środki Funduszu Pracy na realizację zadań, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 13a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w kwocie nie większej niż 70 mln zł.”.

Art. 18. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793 i 1807) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 47 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Świadczeniobiorcom do 18 roku życia, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, na podstawie zaświadczenia lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii, neonatologii lub pediatrii, przysługuje prawo do wyrobów medycznych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 38 ust. 4 ustawy o refundacji, na zlecenie osoby uprawnionej, o której mowa w art. 2 pkt 14 ustawy o refundacji, do wysokości limitu finansowania ze środków publicznych określonego w tych przepisach, według wskazań medycznych bez uwzględnienia okresów użytkowania. O ilości miesięcznego zaopatrzenia w te wyroby decyduje każdorazowo osoba uprawniona do wystawienia zlecenia, o której mowa w art. 2 pkt 14 ustawy o refundacji.”;
- 2) w art. 47c ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Kobiety w ciąży, świadczeniobiorcy do 18 roku życia, posiadający zaświadczenie, o którym mowa w art. 47 ust. 1a, osoby, o których mowa w art. 43 ust. 1, inwalidzi wojenni i wojskowi oraz kombataneci mają prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach.”;
- 3) w art. 57 w ust. 2 w pkt 13 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 14 w brzmieniu:
„14) dla osób posiadających zaświadczenie, o którym mowa w art. 47 ust. 1a.”;
- 4) w art. 146 ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Do postępowania w sprawie zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w danym roku, a w przypadku umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej na okres dłuższy niż rok, do ustalenia kwoty zobowiązania i warunków finansowych w danym roku, stosuje się taryfę świadczeń opublikowaną w Biuletynie Informacji Publicznej Agencji do dnia 30 czerwca roku poprzedniego.”.

Art. 19. W ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 i 1583) w art. 15 w ust. 1 po pkt 13 dodaje się pkt 13a w brzmieniu:

„13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860).”.

Art. 20. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4:
  - a) w ust. 1 w pkt 7 kropkę zastępuje się przecinkiem, dodaje się wyraz „lub” i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:
„8) która jest w ciąży.”,
  - b) w ust. 2 w pkt 6 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 7 w brzmieniu:
„7) ust. 1 pkt 8 – wykazuje przez przedłożenie dokumentu potwierdzającego ciążę.”,
  - c) w ust. 4:
    - dwukrotnie użyte wyrazy „pkt 1–6” zastępuje się wyrazami „pkt 1–6 i 8”,
    - wyrazy „ust. 2 pkt 1–5” zastępuje się wyrazami „ust. 2 pkt 1–5 i 7”,
  - d) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:
„4a. Nieodpłatna pomoc prawna dla osób, o których mowa w ust. 1 pkt 8, jest udzielana w zakresie związanym z ciążą i urodzeniem dziecka, w szczególności praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych.”;
- 2) załącznik nr 3 do ustawy otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej ustawy.

Art. 21. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r., z wyjątkiem art. 7, art. 12 i art. 18 pkt 3 i 4, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Załącznik do ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. (poz. 1860)

Załącznik nr 3**WZÓR****Oświadczenie osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255 oraz z 2016 r. poz. 1860)**

Ja, niżej podpisany(-na), (imię, nazwisko, adres) .....
....., PESEL¹⁾ ....., oświadczam, że z uwagi na:²⁾

- świadczenie z pomocy społecznej przyznane na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej i niewydanie wobec mnie w tym okresie decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia,
- posiadanie ważnej Karty Dużej Rodziny, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- posiadanie zaświadczenia, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- posiadanie ważnej legitymacji weterana albo legitymacji weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa,
- nieukończenie 26. roku życia,
- ukończenie 65. roku życia,
- ciążę

jestem uprawniony(-na) do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej, jednakże z uwagi na sytuację kryzysową lub zdarzenie losowe nie jestem w stanie przedstawić dokumentów, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1–5 i 7 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy(-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(data i podpis osoby uprawnionej)

¹⁾ W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

²⁾ Zaznaczyć właściwe.